

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ב סיון

(בהעלותך)

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כח

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

"מכון לוי יצחק"

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

ר' נתנאל בי"ר אפרים ע"ה נסים

נפטר ביום ט"ז סיון ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת דבורה תח"י נסים

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

נדפס ע"י ילדיהם

ר' עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים

ר' אפרים וזוגתו מרת מריטה שיחיו נסים

ר' דוד וזוגתו מרת אורה שיחיו בורק

*

לעילוי נשמת

ידי"ע הרה"ת ר' יוסף יצחק ע"ה

בן - יבלחטי"א - הרה"ח הרה"ת ר' שלום וזוגתו מרת גיטל שיחיו

איידעלמאן

נפטר בדמי ימיו, בן מ"ו שנה, ביום ועש"ק י"ג סיון ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח). שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעין חזי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בעצמו⁹, ולפיכך, גם מי שלא היה ראוי להקריב ביום הראשון, מתחייב בכך בימים הבאים.

ואומרים בעלי התוספות⁶, שמחלוקת זו היא רק לגבי פסח וסוכות, ואילו לגבי חג השבועות, כאשר ימי התשלומין הם "חול גמור", הרי "לא מסתבר למימר תשלומין זה לזה" – לא ייתכן שבימי החול שלאחר החג יתקיים ענין של "חובתו תלויה בו בעצמו".

יוצא מכך, שלתשלומין של שבועות יש, לפי הדעה של "תשלומין זה לזה", מהות אחרת מאשר לתשלומין של פסח וסוכות, ואם כך, אין השוואה גמורה, ואין אפשרות להקיש, בין חג השבועות לבין שני החגים האחרים¹⁰?

ב. התשלומין – בהתאם למהות החג

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

התשלומין הם בהתאם למהות החג. וכך בחג השבועות: העובדה שימי התשלומין של חג השבועות חלים בימות החול אינה בדרך ממיאלא, שמכיון שחג השבועות הוא יום אחד בלבד, לכן הכרחי שימי התשלומין שלו יחולו בימי חול – אלא יש לה משמעות מדוייקת: המהות של חג השבועות גורמת לכך שימי התשלומין שלו יחולו בימות החול, כפי שיוסבר להלן בסעיף יא.

יותר מכך: כיון שכל עניני התורה מדוייקים לחלוטין, יש לומר, שכשם שבפשטות הענינים חלים ימי התשלומין של שבועות בימי חול משום שחג השבועות הוא יום אחד, כך במהותם של הענינים, הרי המהות של חג השבועות, המהייבת שהתשלומין שלו יחולו בימי החול, קשורה גם להיותו של חג השבועות יום אחד בלבד.

ומשום כך ניתן ללמוד מפסח ומסוכות לגבי התשלומין של שבועות, אף לפי הדעה ש,תשלומין זה לזה": ההשוואה היא לגבי הענין בכללותו, שגם בחג השבועות קיים מושג

(9) רש"י חגיגה שם ד"ה כולן תשלומין זל"ז. וראה גם רש"י שם ב, א ד"ה הניחא; לשון הירושלמי שם.
(10) כן הקשה בשפת אמת לחגיגה יז, א. וראה גם שו"ת חת"ם ח"ז סכ"ח.

א. תשלומין כל שבעה"

אדמו"ר הזקן פוסק בסידורו¹ שאין אומרים תחנון. מראש חודש סיון עד י"ב² בו ועד בכלל, דהיינו ה' ימים אחר חג השבועות, כי החג יש לו תשלומין כל שבעה". כפי שהגמרא³ לומדת זאת מן הפסוק⁴ "בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות" – "מקיש חג השבועות לחג המצות. מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה, אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה".

יש להבין: בחג המצות ובחג הסוכות חלים ימי התשלומין בימים שהם עדיין חלק מהחג עצמו, ימי חול המועד והחג. ובפרטים מסויימים גם אלו ימים טובים⁵, ואילו בחג השבועות ימי התשלומין הם "חול גמור"⁶. אין מובן: כיצד אפשר ללמוד לגבי תשלומין של חג השבועות מן התשלומין של פסח וסוכות, כאשר בחג השבועות יש בכך חידוש גדול – הקרבת קרבן החג ביום חול גמור?

יותר מכך: בענין התשלומין של פסח וסוכות יש מחלוקת⁷ אם "תשלומין לראשון" או "תשלומין זה לזה": ב"תשלומין לראשון" הכוונה היא ש"יום אחד עשה הכתוב עיקר בכלום"⁸, ולפיכך, אדם שלא היה בר חיוב בקרבן ביום הראשון ורק בימים המאוחרים יותר נעשה בר חיוב, הרי אין הוא חייב להביא את הקרבנות, כי בזמן חובתם, ביום הראשון, הוא לא היה חייב בהם. ובדעה "תשלומין זה לזה" הכוונה היא ש"אין לך יום בהם שאין חובתו תלויה בו

(1) לפני ובא לציון – ודלא כמ"ש בשו"ע שלו (ארי"ה סו"ס תצד) דא"א תחנון (רק) עד ח' בו.
(2) ודלא כמ"א דגם ב"ג משום ספיקא דיומא (הובא בשע"ת ארי"ה סק"לא סק"ט). וי"ל טעמי דאדה"ז, מפני דכל ענין תשלומין אלו הוא רק בענין קרבנות, ולית תמן ספיקא דיומא. וראה שיחת ליל י"ב סיון תשד"מ.
(3) חגיגה יז, א (וש"ס). וראה רמב"ם הל' חגיגה פ"א ה"ז.
(4) ראה טז, טז.
(5) ראה שו"ע אדה"ז ארי"ה סתקכ"ש ס"ז דחג הם. וראה מ"מ לשו"ע שלו (על הגליון) ס' רמב ס"א דלענין קרבנות (שהו ענין התשלומין) קרוי גם מקרא קדש. וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך חול המועד בתחלתו. וט"ו.
(6) תוד"ה תשלומין – חגיגה טז, א.
(7) חגיגה ב, א. שם ט, א. וראה ירושלמי שם פ"א ה"א ובמפרשים שם.
(8) רש"י ד"ה כולן תשלומין לראשון, חגיגה טז, א.

שהדור האחרון גלות נעשה הדור הראשון של הגאולה – הגאולה לכל בני במשך כל הדורות!

ובפרט שהרועה¹, אהרן הכהן שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו... ע"י ה"קול קורא" שלו ד"לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"², וההכרזה³ שצריכים רק "לצחצח את הכפתורים". ח"כ ההודעה שכבר סיימו גם את זה וצריך רק להיות "עמדי הכן כולכם" ללכת לקבל את פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

התשלומין, ולאחר המסקנה שגם בחג השבועות יש תשלומין, הרי „אוקי באתרא“¹¹ (=ההקשה היא רק לענין מוגדר אחד, המתאים למקום שלגביו אנו למדים, ואין ללמוד ממנה לענין אחר), שסוג התשלומין הוא בהתאם למהות של חג השבועות.

ג. זמן הקרבן – שבעה ימים

ענין זה, שימי התשלומין של חג השבועות חלים בימי חול מפני מהות החג, הכרחי יותר לפי ההסבר על דברי חז"ל שהובאו לעיל, לגבי ימי התשלומין של שלושת הרגלים – „תשלומין כל שבעה“. שהרי, לכאורה, תמוה:

הקרבנות קרבנות החג ביום טוב הראשון הרי אינה תשלומין, אלא זהו זמן החובה, עיקר חובת הקרבנות קרבנות אלו¹², ובמיוחד לפי הדעה וההלכה¹³ ש„כולן תשלומין לראשון“, הרי בודאי שעיקר החובה היא ביום הראשון. ואם כך, כיצד אומרים „תשלומין כל שבעה“, כאשר התשלומין הם רק בששת הימים שלאחר היום הראשון¹⁴?

אחד ההסברים לכך הוא¹⁵: יש הבדל בין התשלומין בקרבנות החג לבין התשלומין בענינים אחרים בתורה:

באופן כללי, משמעות המושג „תשלומין“ – השלמת דבר חסר. כלומר, משלמים דבר מסויים, שחסר לפני כן. מכך מובן, שהתשלומין הם „בדיעבד“, וזמן זה אינו הוּמַן המתאים לענין במקורו.

לדוגמא – פסח שני, שצריך להקריב „את הפסח במועדו, תעשו אותו במועדו“¹⁶. ורק אם מישוהו הפסיד מועד זה, מאפשרת לו התורה להשלים את חובתו בזמן אחר – בפסח שני¹⁷.

11 ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג (ע' 22 ואילך) דוגמאות מכמה ענינים בתורה ע"ד.
12 ראה תגינה ז, א. בעיקר הרגל (וברשי" שם), וראה רשי" ד"ה בירוש (שם, ב) דעיקר מצותן ביום ראשון (וראה לקמן הערה 27). וראה שם ט, א: אותו אתה חייג .. למה נאמר שבעה לתשלומין.
13 רמב"ם הל' תגינה פ"א ה"ד. שם פ"ב ה"ה.
14 ולהעיר מלשון הרמב"ם שם פ"א ה"ז: ויש לו תשלומין כל ששת ימים שלאחר גה"ש.
15 ראה עוד ביאור – שיחת ליל י"ב סיון תשמ"ב.
16 בהעלתך ט, ב, שם, ג.
17 ואין זה שייך להפלותא (פסחים צג, א"ב. הובאה

אך מלכתחילה אסור לסמוך על פסח שני, אלא חובה להקריב את הפסח רק בזמנו הראשון – י"ד ניסן.

אך ימי התשלומין של קרבנות החג שונים – בהם קובעת התורה מלכתחילה שבעת ימים להבאת קרבן זה, כך, שזמן הקרבן הוא מלכתחילה בכל שבעת הימים.

אמנם, מי שיכול להקדים ולהקריב ביום הראשון של החג אסור לו לאחר ולהקריבו בימי התשלומין, כפסק הרמב"ם¹⁸ „מצוה להקדים ולהקריב בראשון .. וכל המאחר הרי זה מגונה, ועליו נאמר¹⁹ נוגי ממועד אספתי“. אך דין זה אינו מפני זמן הקרבן, מפני שהפסידו את הבאת הקרבן בזמנו, אלא זהו חסרון בגבול²⁰, באדם

בחגיגה וירושלמי שנשמנו בסוף ההערה) אי פ"ש ה"י תשלומין דראשון או תקנתא דראשון או רגל בפ"ע – כי לכו"ע ענינו של פ"ש בפשטות הוא (כפשוטו של מקרא) עבור זה שלא הקריב קרבן פסח במיעדו ובא להשלים חיובו [אלא שלמ"ד רגל בפ"ע גם אם לא ה"י חייב בראשון מביא פ"ש (פסחים שם). וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 138 ואילך]. ולכו"ע אסור לאדם לסמוך לכתחילה על פסח שני ולא להביא פסח ראשון [כי גם למ"ד תקנתא דראשון ואינו חייב כרת עד שלא יקריב בשני – ה"ז בגדר „תקנתא“¹⁸, תיקון העבר]. ומובן ג"כ, דאף שבעיקר ענין התשלומין דקרבנות החג שונה מפסח שני (כדלקמן בפנים) – אין זה סותר שלמדן כמה פרטים זמ"ז (ראה תגינה ט, סע"א ואילך. ירושלמי חגיגה שם. ועוד). ואכ"מ.

18 הל' תגינה פ"א ה"ה.
19 צפני' ג, יח.
20 ראה יתירה מזו טורי אבן לרי"ה (ד, ב ד"ה ורבנן. וכן טו"א לתגינה ט, ב ד"ה אלא למ"ד) דלאר איסורא אינא למאחר אלא זיריו בעלמא הוא מדרבנן משום דזרזין מקדימים למצות. וראה מגילה ה, סע"א וברשי" שם ד"ה כ"ז תגינה. פני יהושע למשנה מגילה שם. ולהעיר מתגינה ז, ריש ע"ב: פושעים .. זרזין (וברשי" שם). אבל גם א"ל שלדעת הרמב"ם הוא איסור גמור, לכאורה ה"ז ענין רק בהגברא, ולא שחסר בזמן ההקרבן. [בהגות יד איתן וזר המור' לרמב"ם שם, דמקור הרמב"ם הוא מברכות כה, סע"א: דאחרו זמני מועדיא דבירושלים. ולפ"ז צ"ל לכא' שחסר בזמן הקרבן, אבל מלשון הרמב"ם „ה"ז מגונה“ משמע שהחסרון הוא רק מצד הגברא (ולא שחסר בזמן הקרבן). ולהעיר מצפני' הפלאה בהשמטת (נד, ג) דשחרית היא „זמן נמשך“ (ולא זמן תשלומין) ומ"מ שייך ב'

(* לדעת הרמב"ם (הל' ק"פ פ"ה ה"א"ב) כ"ה גם למ"ד רגל בפ"ע. ובצפני' לרמב"ם בתחלתו (א, טע"ב) דלשיטת הרמב"ם גם פסח שני לא הוי גדר השלמה. אבל לכאורה אין מנתנו בה שזרו כמו ד' ימי החג להסברא ד„תד זמן ורא“ (ראה לקמן הערה 21). שהרי (גם) בס' היד נמנו פסח ראשון ופ"ש כשתי מצות (ראה הסותרת להל' ק"פ. שם פ"ה ה"א). ולכאורה מנתנו רק שפ"ש נקרא „זמן“ קרבן. אבל הוא זמן בפ"ע וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 140 ואילך. ואכ"מ.

הוספה

בשורת הגאולה

כו.

ובכל זה קומט צו נאָכמער הדגשה בדורות האחרונים, בעקבתא ועקבתא דעקבתא דמשיחא ובפרט בדורנו זה, דער דור האחרון פון גלות . . . דוקא דער עקב שברגל, דער דור הכי אחרון, האָט דעם כח צו זיין „עולה מאליי“ און אויפהויבן די אַלע דורות שלפני זה, דורך דעם וואָס דער דור האחרון פון גלות ווערט דער דור הראשון פון גאולה – די גאולה פאַר אַלע אידן במשך כל הדורות!

ובפרט אַז הרועה אהרן הכהן שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו . . . דורך זיינע „קול קורא'ס" פון „לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", און די הכרזה אַז מ'דאַרף נאָר „צופוצן די קנעפלעך", און דערנאָך – די הודעה אַז מ'האָט שוין דאָס אויך פאַרענדיקט, און עס דאַרף נאָר זיין „עמדו הכן כולכם" צו גיין מקבל זיין פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחות ש"פ בהעלותך, י"ט סיון תנש"א)

- (1) שכן נקרא אהרן במקרא מפורש „שלושת הרועים" (זכרי' יא, ח. וראה תענית ט, סע"א).
- (2) נדפסו באגרות קודש שלו ח"ה ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך.
- (3) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.
- (4) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' רעט. „היום יום" טו טבת. ובכ"מ.

ובכל זה מתוסף הדגשה בדורות האחרונים, בעקבתא ועקבתא דעקבתא דמשיחא ובפרט בדורנו זה, דור האחרון של גלות... דוקא העקב שברגל, הדור הכי אחרון, יש בכוחו להיות „עולה מאליי" ולהעלות את כל הדורות שלפניו, עי"ז

המאחר, שהוא מגונה: אדם המאחר כאשר ביכולתו להקדים, הרי הנהגה זו „מגונה". אך גם כאשר מביאים את הקרבן באיחור, לאחר ביום הראשון, הרי זהו קרבן „בזמנו".²¹

ד. הקרבת עולת ראייה במוצאי החג

הוכחה לכך: אחד הקרבנות שהייבים להקריב בשלושת הרגלים הוא עולת ראייה.²² זהו קרבן עולה, אשר כולו לה'²³, ולכן סוברים בית שמאי שאסור להקריבו ביום טוב²⁴, כי אין בו צורך „אוכל נפש", יש בו רק אכילת גבוה אך לא „לכם".²⁵ לשיטתם, מקריבים את עולות הראיה רק במוצאי יום טוב הראשון.

ולכאורה, תמוה ביותר – לפי בית שמאי יש כאן דבר והיפוכו: התורה מחייבת את ישראל בקרבן, ומציינת שהחובה העיקרית היא הקרבתו בחג הראשון, וביחד עם זאת אוסרת התורה לישראל להקריב את הקרבן בזמן העיקרי של החובה, אלא מצווה להקריבו בזמן התשלומין!

ולפי דברי אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך שלו²⁶, הרי גם בית הלל, והרבה מ"שארל" נהגו בענין זה כבית שמאי והקריבו את עולות הראיה במוצאי יום טוב.

„נוגי ממיעד גוי" אלא רק „לישנא דצנערא הוא" (ברכות שם). ע"ש. ואכ"מ.]

(21) ראה גם טורי אבן ופני" (שבהערה הקודמת). ולהעיר מצפ"ע לרמב"ם בתחלתו (א, סע"ב. וכן בהשטמות לשם – בצפ"ע הפלאה בסופו (נד, ד). מהד"ת כו, א) דיש מ"ד בירושלמי תגינה פ"א דכל ז' ימי החג היו זמן תגינה ולא גדר השלמה, „גדר נמשך וחד זמן הוא". אבל ע"פ המביאר לקמן בפנים (סעיף ה) דגדר התשלומין כאן הוא רק מצד הגברא – י"ל דלכו"ע היו זמן תגינה, גם למ"ד תשלומין דראשון (כדלקמן שם והערה 28).

במאירי למשנה תגינה ט, א. ועד"ז במאירי פסחים ע"א, א) „שיש לקרבנות .. תשלומין .. שלא נאמר עליו עבר וימו בטל קרבנו אלא יש לו תשלומין כל ז', ומשמע שזמן התשלומין אינו „יומו" (וראה לשונו שהועתק לקמן הערה 28). אבל י"ל שלאחרי שהתורה חידשה שיש תשלומין, טוב ה"ז „יומו" ומנו. ועצ"ע.

(22) ריש תגינה ש, ו. ב. רמב"ם ריש הל' תגינה.

(23) ראה תגינה ש, ו, ב. (ב) „שהראוי עולה כולה לגבוה".

(24) איצ"ט א. תגינה ג, ב, יז, א.

(25) פרש"י (במקומות שבהערה הקודמת) – ע"פ ביצה (כ, ב). וראה רש"י תגינה יז, א ד"ה יום טובה (ובתוס' שם) דלבי"ש גם התגינה אינה קריבה ביו"ט. ואכ"מ.

(26) איצ"ט סע"ד ס"ט – מקורו של אדה"ז נת' לקו"ש חכ"ה ע' 24 ואילך.

יותר מכך: בחג השבועות יוצא, שהקרבנות עולת הראיה של החג, נעשית דוקא בימי החול – לאחר שהחג כבר חלף!

מכך מובן²⁶, שענין התשלומין של קרבנות החג אינו בדיעבד, אלא זהו מלכתחילה זמנו של הקרבן. ולכן סוברים בית שמאי²⁷, שאסור להקריב את עולת הראיה בחג, כאשר אין בה צורך אוכל נפש, כי גם למחרת ניתן להקריבה בזמנה.

ה. תשלומין – גם ביום הראשון

לפי זה יובן הניסוח „תשלומין כל שבועה": לפי האמור לעיל שכל שבעת הימים הם „זמן" הקרבן, יש לומר, שמושג התשלומין בענין זה הוא רק מצד ה„גברא". כלומר, אף מי שאינו זריז ולא הקריב ביום הראשון, הרי התורה מאפשרת לו להשלים את הקרבת הקרבנות בימים הבאים.

הסבר זה אינו סותר להלכה¹³ ש„כולן תשלומין לראשון", שממנה מובן שהחובה העיקרית היא ביום הראשון והימים הבאים הם רק „תשלומין" – כי המושג של „תשלומין לראשון" הוא רק לגבי חלות החיוב. כלומר, החובה של הקרבת הקרבן אינה חלה על כל אחד משבעת הימים כשלעצמו – „אין לך יום בהם שאין חובתו תלויה בו עצמו" – אלא היא חלה על היום הראשון, והחובה של הימים הבאים היא המושך של חובת היום הראשון. ולכן, אם החובה לא חלה ביום הראשון, לא ייתכן שיהיה לה המושך של הקרבה בימים הבאים.

²⁶ וראה שו"ת חת"ם הגי"ל (הערה 10) ד"ה ובמתילת כבודם.

²⁷ ומכיון שבבדור זה „עשו ב"ה כדבריהם" (כ"ל משו"ע אדה"ז) – עכצ"ל שגם ב"ה ס"ל שעכ"פ זהו „זמן" הקרבן ולא רק „השלמה" (דאל"כ אין הקילו לעשות כביש ולא הקריבו בזמן). וראה לעיל שם הערה 52.

בפרש"י תגינה ו, ב ד"ה ביו"ט) דזה ש„שרי ב"ה בעולת רא"י (ביו"ט) .. אע"פ שיש להן תשלומין" הוא משיב ד, עיקר מצותן ביום ראשון". אבל ראה שפת אמת תגינה שם שניסוף לזה שברש"י ביצה (יט, א ד"ה אבל. כ, ב ד"ה אף זו) פ"י הטעם, שטא יאנס ולא יקריבנה בשאר הימים – (הנה) כוננת רש"י היא (לא שאם יקריב אח"כ יחסר „עיקר מצותו", כ"א) שמשני זה נחשב זמנה קבוע, וכמפורש בביצה (כ, ב. ובתוס' שבהערה 25 בשם הירושלמי) שזהו טעמם דב"ה שדחי יו"ט. ועפ"ז מתרין שם קשיית הטור"א (שם) על פרש"י דאם „עיקר מצותן ביום ראשון" אי"כ תגינה ורא"י לא יקריבו ביו"ט אחרון (גם לב"ה) כיון שאין עיקר מצותן בימים אלו – כי גם בימי תשלומין היו זמנה קבוע. ע"ש.

נעלה מן ההבדל שבין יום טוב לבין חול, את ימי החול שלאחריו – כאחד. ששבעת הימים כוללים הן את היום של החג והן (משיחות יום ב' דחג השבועות וש"פ נשא תשמ"ג)

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויהי ר' שעי קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד

אך לפי כל הדעות, הרי הקרבת הקרבנות לאחר היום הראשון אינה „בדיעבד“, וכרוכה בהפסד „זמן“ הקרבן, אלא זהו זמנו של הקרבן²⁸.

וכיון שמושג התשלומין הוא בעיקר מצד זריזות הגברא²⁹ – הרי הוא קיים גם לגבי היום הראשון עצמו. כי מפני הזריזות יש להקדים ולהקריב מוקדם ככל האפשר ביום הראשון עצמו, מיד „בצפרא“ (=בבוקר)³⁰. ולכן, כאשר אדם אינו מזדרז בהבאת הקרבנות מיד „בצפרא“, הרי ההבאה ביום הראשון עצמו מאוחר יותר היא כתשלומין. ויוצא מכך, שענין התשלומין קיים „כל שבעה“³¹.

ולפי כל האמור לעיל, ששבעת הימים הם „זמן“ הקרבן, יוצא, שבחג השבועות קבעה התורה מלכתחילה את „זמן“ הקרבת קרבנות החג באופן ש„שבעת הימים“ של זמן הקרבנות כוללים הן את החג, ובמיוחד לאחר ה„צפרא“, והן את ימות החול, שלאחר החג, בשווה!

מהו החידוש ב„בחירת“ עם ישראל לעומת המצב הקודם? הרי גם לפני מתן תורה היו ישראל מיוחסים מכל האומות האחרות. וכפי שאנו מוצאים אף לפני יציאת מצרים, שכבר אז מכוונים ישראל „בני בכורי ישראל“³⁵. ומדוע נאמר, שרק במתן תורה בחר הקדוש־ברוך־הוא בישראל?

ההסבר לכך הוא, כפי שכבר הוסבר מספר פעמים³⁶: הבחירה האמיתית היא כאשר בוחרים בבחירה חפשית. משמעות המלה „בחירה“ היא כאשר בוחרים בדבר מסויים רק מפני הרצון עצמו, ללא שום גורם המחייב את הבחור.

מכך מובן, שבחירה אמיתית אינה קשורה במעלותיו של הנבחר, כי כאשר רוצים דבר־מה משום יתרונותיו, אין זו בחירה חפשית: האדם מוכרח לרצות בדבר זה מפני מעלותיו.

ז. במתן תורה – בחירה מעצמותו 'ת'

וזהו המעלה שהתחדשה במתן תורה לעומת המצב הקודם:

כאשר בוחרים דבר מפני מעלותיו, הרי עצם האדם „איננו“ נמצא בבחירה, כי הגורם לבחירה איננו האדם הבחור עצמו, אלא המעלות שבחפץ הנבחר, שמחוצה לו.

רק כאשר בוחרים בבחירה חפשית, הנובעת מהבחר עצמו, הרי בבחירה זו נמצאת עצמיותו של הבחור.

וכך בעניננו: לפני מתן תורה נבע יחודם של ישראל מפני מעלותיהם וקדושתם. ולפיכך, למרות שהקדוש־ברוך־הוא „התחבר“ אל בני ישראל, אין זאת בחירה בפנימיות.

רק במתן תורה, כאשר „אתה בחרתנו מכל העמים“, לא מפני מעלותיהם של ישראל, אלא מפני שכך בחר הקדוש־ברוך־הוא בבחירתו החפשית – או נוצרה התקשרות בין ישראל לבין הקדוש־ברוך־הוא מצד מהותו ועצמותו יתברך.

ו. בחירה חפשית – לא מפני מעלות הנבחר

ההסבר לכך הוא:

ידוע, שבמתן תורה היתה בחירת עם ישראל. כפי שנפסק להלכה ב„מגן אברהם“³², ומובא בשולחן ערוך של אדמו"ר הזקן³³, שבאמירת „ובנו בחרת מכל עם ולשון“ בברכות קריאת שמע, יש לכוון על מתן תורה³⁴.

(28) ולשון רש"י (חגיגה ט, א ד"ה כולן תשלומין לראשון) יום אחד עשה הכתוב עיקר – י"ל הכוונה שאו חלות החיוב. ואולי יש לפרש כן גם לשון המאירי שם: עיקר החיוב ברא" בתגיגה בראשון הוא ולא בשאר הימים וכשהוא חוגג בשאר הימים אינו חוגג אלא בתורת תשלומין של ראשון. ודחק. וראה לעיל הערה 21.

(29) ולכאורה מוכרח לומר כן להמ"ד „תשלומין זה לזה“, וכפרש"י תגיגה שם (ד"ה כולן תשלומין וז"ל) שלמ"ד זה יום ראשון שהוא נראה להביא עיקר לדידי' וימיו שלאחריו תשלומין לו – דלכאורה, איפה מרימו בקרא שעיקר זמן קרבן הוא ב"ים ראשון שהוא נראה להביא" (והוא „עיקר“ רק „לדידי'“) ועכצ"ל שהו"ע בהגברא, כפפנים.

(30) ראה פסחים ד, א.

(31) ואולי בלשון זה נרמז ג"כ שכל השבעת ימים הם נקודה אחת (אי בלשון הצפצפ"נ הג"ל הערה 21 „חד זמן“).

(32) ס' ס סק"ב.

(33) שם סעיף ד.

(34) ראה גם אבודרהם בקידוש ליל שבת בטעם שאין אומרים בשבת אשר בחר בנו כו', אתה בחרתנו כו'.

(35) שמות ד, כב (וראה שם, כג).

(36) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 290. ח"א ע' 5 ואילך (ובערות שם). ועוד.

ח. „ובחרת בחיים“

כשם שהדברים אמורים לגבי בחירת הקדוש-ברוך-הוא ובני ישראל, כך גם מצד ישראל, שבמתן תורה התחדש, שעבודתם הרוחנית היא מפני הבחירה³⁷:

לפני מתן תורה נבעה עבודתם של ישראל מהבנתם את המעלה הנפלאה של עבודת ה'... אלקי אבי אברהם... בורא העולם וכו'. וכיון שהגורם להתקשרותם אל הקדוש-ברוך-הוא נבע מחשיבות עבודת ה', לכן לא היתה בבחירה זו „עצמיות“ של ישראל. עבודתם לא חדרה אל עצמותם ופנימיותם.

במתן תורה, כאשר הקדוש-ברוך-הוא בחר בישראל, נגרמה בחירתם של בני ישראל בקדוש-ברוך-הוא. היהודי אינו עובד את ה' רק מפני „חשובים“ על המעלה שבעבודת ה', אלא מפני שהוא בוחר בכך בבחירתו החפשית: יהודי בוחר, ללא שום סיבה וגורם חיצוני, להיות עובד ה'. וכיון שעבודתו אינה רק מפני חשיבות עבודת ה', אלא מפני בחירתו, לכן הוא „שקוע“ בעבודת ה' בכל עצמיותו.

לפי זה יובן³⁸ הפסוק³⁹ „החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים“. שהרי, לכאורה, תמוה⁴⁰: אם הקדוש-ברוך-הוא מראה לישראל⁴¹ שעל ידי ה„טוב“ מגיעים „לחיים“, ועל ידי ה„רע“ נגרם „מות“⁴² – כיצד מופיע לאחר מכן הציווי „ובחרת בחיים“? וכי יש צורך להורות לאדם לבחור ב„חיים“ ולא ב„מות“!

אחד ההסברים לכך הוא, שהדיוק הוא בביטוי „ובחרת בחיים“. התורה מצווה ליהודי, שאמנם, „נתתי לפניך חיים וטוב, כך שאתה רואה בעיניך שעל ידי ה„טוב“ מגיעים „לחיים“, אך

בכל זאת עבודת ה' צריכה להיעשות דוקא באופן של „ובחרת בחיים“. אל לך לעשות „טוב“ רק משום ששכלך מחייב אותך, מפני שהטוב מביא חיים, אלא עשה זאת בבחירתך החפשית: בחר בעצמך ב„חיים“, אפילו לא היתה בכך שום מעלה, ואל תערב בכך שיקולים שכליים⁴³.

ט. גם הדברים הפשוטים – מתוך בחירה אמיתית

ענין זה, שמתן תורה הביא לידי כך שעבודתם של ישראל תהיה על ידי בחירה, מתבטא במתן תורה עצמו. ההסבר לכך הוא:

עשרת הדברות הם כללים פשוטים ביותר⁴⁴, שגם ההגיון האנושי מחייבם. יותר מכך: חז"ל אומרים⁴⁵ שב„כל דיבור ודיבור של הקדוש-ברוך-הוא יצתה נשמתו“. ולכאורה⁴⁶: הדברות „אנכי“ ו„לא יהיה לך“ אכן עוסקים בענינים מהותיים הנוגעים לעצמותו של היהודי, עד כדי שקיים לגביהם דין של „ייהרג ואל יעבור“. אך מדוע גם בדברות „כבד את אביך“, „לא תגנוב“ וכדומה פרוחה נשמתם⁴⁷?

אלא, בכך מתבטא החידוש של מתן תורה, שגם את הדברים המובנים לפי שכל האדם, אין היהודי מקיים מפני הבנתו, אלא מפני שכך הוא בוחר לעשות.

וכיון שעושים זאת מפני הבחירה, הרי שקועים בכך בכל העצמיות, כפי שהוסבר לפני כן, שהבחירה נובעת מעצם האדם. ולכן גם הדברות שבענינים הפשוטים נגעו לעצם נפשם של ישראל, והביאו לידי „פרחה נשמתם“.

י. חג השבועות – התקשרות מתוך בחירה

ההסבר שהובא לעיל לגבי מתן תורה מבהיר גם מדוע יש בכל חג מצוות המיוחדות לו (בחג המצות – סיפור יציאת מצרים, אכילת מצה

[37] ראה בארוכה לקו"ש ח"א שם. – ואע"פ שנאמר „אנכי

היא אשר הוצאתיך מאמצ' גו" – אין זה טעם למה שקדמו,

כ"א ענין שני (לדוגמא – שולל דקארי לו אלקא דאלקיא (סוף

מנחות) – ראה פרש"י ע"פ).

וראה לקו"ש ח"א ע' 126 ואילך.

[38] בהבא לקמן – להעיר ג"כ מלקו"ש [המתורגם] ח"ד ע'

324 ואילך.

[39] נצבים ל, יט.

[40] ראה גם לקו"ש ואתנתן יא, ב ואילך. ד"ה אם בחוקתי

הש"ת פ"א"ב ועוד.

[41] ראה פרש"י ע"פ „ונת' בלקו"ש [המתורגם] ח"ט ע'

294 ואילך.

[42] ראה פרש"י נצבים שם, ט"ו"ת.

וכו'; בחג הסוכות – ישיבה בסוכה, ארבעה מינים), ואילו בחג השבועות אין מצוה מיוחדת.

זהו אחד הטעמים⁴⁸ לכינוי „עצרת“, כי המבדיל חג זה מימי החול הוא הענין של „עצרת“, העצירה ממלאכה, הקיימת בכל החגים.

ההסבר לכך הוא: החגים האחרים מבטאים פרטים, כביכול, בקשר שבין הקדוש-ברוך-הוא לישראל. כלומר, מדובר כאן על אופן מסוים של התקשרות אל הקדוש-ברוך-הוא, ובהתאם לכך נקבעו המצוות המבטאות משמעות מסויימת של חג זה.

לעומת זאת, חג השבועות, זמן מתן תורתנו, מבטא את הבחירה של הקדוש-ברוך-הוא בישראל, ואת הבחירה של ישראל בקב"ה, שזהו איננו פרט מסוים, ואין לו „הגדרה“ והגבלה באופן מסוים של התקשרות, אלא זוהי הבחירה של עצם האלקות בעמו ישראל ושל עצמיות ישראל בקדוש-ברוך-הוא. ולכן אי אפשר להגביל זאת במצוה מסויימת, אלא בעצירה ממלאכה ובשמחה „משותפות“ לכל המועדים.

יא. קרבנות חג השבועות – לא רק בחג עצמו

זהו ההסבר לכך שהתשלומין של חג השבועות הם בימי החול:

חגים אחרים המבטאים את הקשר שבין הקדוש-ברוך-הוא לישראל מפני מעלה מסויימת, קשורים לזמן מיוחד. המשמעות המסויימת של החג גורמת לכך שזמנו יהיה מיוחד מימים אחרים, שבזמן זה מאיר במיוחד הענין המסויים של חג זה.

ולכן אין מקריבים את קרבנות החג בזמן שאינו קשור לחג מסויים זה, שכולל גם את חול המועד.

ואילו חג השבועות מבטא את התקשרותם של הקדוש-ברוך-הוא ושל ישראל מפני הבחירה,

[48] קדושת לוי דרוש ל שבועות בתחלתו. – ויש לחלקה ממצות שמחת המועד – ע"פ המבואר בד"ה אתה אחד לאדהאמצ' (וראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 242 ואילך. שה"מ מלוקט ח"א ע' ת"ד) לענין השביטה דשבת, שהיא קשורה עם בחי' יחידה דוקא. ע"ש.

שאינה מוגדרת בפרט מסויים, כאמור לעיל, משום כך אין בו מצוה מיוחדת.

ולכן ה„עבודה“ הרוחנית של חג זה – הקרבנות שלו – אינה מוגבלת לזמן החג, אלא אפשר להביא את הקרבנות של חג השבועות גם בימים שלאחריו, ימי חול. ויותר מכך: את עולות הראיה נהגו „הרבה מישראל“ להביא מלכתחילה לאחר החג, כאמור לעיל בסעיף ד' – כי הבחירה נעלית מהגדרה ומגבלות הזמן המיוחד.

יב. יום אחד – מעל להתחלקות

לפי זה יובן הקשר של ענין התשלומין של שבועות לכך שחג השבועות הוא יום אחד:

אדמו"ר הזקן מסביר⁴⁹ את הטעם לכך שחג השבועות „אינו אלא יום אחד בלבד מה שאין כן בפסח וסוכות שהן ז' ימים“ – שפסח וסוכות קשורים לשבע המדות, ולכן הם שבעה ימים, ואילו חג השבועות, זמן קבלת התורה, הוא בחינת יחידה שלמעלה מהתחלקות ז' מדות, ולכן הוא מתבטא באופן של „יום אחד“, מספר שמעל להתחלקות.

כלומר: פסח וסוכות קשורים להתגלות האלקות „מלובשת“ בשבע המדות, גילוי הקשור להגדרה ולמשמעות פרטית מסויימת – למעלה, וכך גם למטה אצל האדם. לעומת זאת, בחג השבועות ההתקשרות היא מעל להתחלקות למעלה, וכרוכה ב„יחידה“ כפי שהיא בפשטותה, כי חג השבועות הוא זמן הבחירה. ולכן הוא יום אחד בלבד⁵⁰, יחיד שלמעלה מאחד סתם⁵¹.

יוצא מכך, שגם ב„זמן“ של שבועות מודגש שחג השבועות נעלה מהתחלקות הזמן. ולכן נובע מכך לגבי זמן הקרבת קרבנות החג, שהוא

[49] תו"א יתרו בהוספת קט, סע"ד ואילך.

[50] עפ"י יש לבאר השייכות דקרבות של אשר –

„שהקריבו קרבנו ע"ש הבחירה שבחר הקב"ה בישראל“

(במדב"ר פ"ד, י. ע"ש) – ליום עשתי עשר (נשא ז, עב),

מספר י"א המורה על בחי' הכתר* (שלמעלה מיו"ד ספירות) –

ראה תו"א שם, שמ"ת שייך לכתר.

[51] או"ת יתרו ריש ע' תתעג.

* להנדר מראב"ע נשא שם: והוא סוד גדול. וראה ט' השיחות תשנ"ט ח"א (קה"ת תש"ט) ע' 389 ואילך.